

ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΟΝΤΙΚΑΣ

Δρ Γεώργιος Νεοφύτου
Λειτουργός Γεωργίας Α'
Αν. Προϊστάμενος Κλάδου Προστασίας Φυτών & Μελισσοκομίας

Σωτήρης Σωτηρίου
Λειτουργός Γεωργίας
Κλάδος Προστασίας Φυτών & Μελισσοκομίας

Ο αρουραίος του είδους *Rattus rattus*, γνωστότερος στο ευρύτερο κοινό ως 'ποντίκα', απαντάται συνήθως όπου κατοικούν και δραστηριοποιούνται οι άνθρωποι και κυρίως σε γεωργοκτηνοτροφικές και παραλιακές περιοχές. Στις γεωργοκτηνοτροφικές περιοχές εντοπίζεται επειδή η χλωρίδα και γενικά οι τροφές φυτικής προέλευσης αποτελούν τη βασική τροφή τους. Η έντονη παρουσία της σε παραλιακές περιοχές έχει συσχετιστεί με το γεγονός ότι αρέσκεται επίσης σε θαλασσινά φαγώσιμα.

Η ποντίκα είναι ευκίνητη, και έχει εξαιρετικές αναρριχητικές ιδιότητες. Ζει συνήθως σε ψηλά μέρη, όπως είναι οι στέγες κτιρίων ή πάνω σε δέντρα, ενώ αρέσκεται να κρύβεται μέσα σε θάμνους, αφού αυτό της παρέχει επιπρόσθετη προστασία. Σε ευνοϊκές συνθήκες, η αναπαραγωγή μπορεί να συμβαίνει καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου, ενώ εκτιμάται ότι είναι ψηλότερη την άνοιξη με αρχές καλοκαιριού. Τα θηλυκά μπορούν να έχουν μέχρι 5 γέννες το χρόνο, ενώ γεννούν από 4-8 νεογνά σε κάθε γέννα. Επομένως, ένα θηλυκό μπορεί να γεννήσει μέχρι και 40 νεογνά όταν επικρατούν ευνοϊκές συνθήκες. Η κυοφορία κυμαίνεται μεταξύ 21 και 29 ημερών και οι νεαρές ποντίκες είναι ικανές να γεννήσουν 3-5 μήνες μετά τη γέννηση τους. Το είδος *Rattus rattus* ζει περίπου ένα χρόνο, με την ετήσια θνησιμότητα να φθάνει άνω του 90%.

Η ποντίκα αποτελεί ένα σημαντικό εχθρό των δραστηριοτήτων του ανθρώπου και ιδιαίτερα προκαλεί πάμπολλες και ποικίλες ζημιές στο γεωργοκτηνοτροφικό τομέα. Προκαλεί ζημιές σε καλλιέργειες και δένδρα, καθότι τρέφεται με τα διάφορα όργανα τους. Τρέφεται με ζωτροφές φυτικής προέλευσης, ενώ με την ούρηση και αφόδευση καταστρέφει όση τροφή δεν έχει καταναλώσει. Καταστρέφει επίσης συστήματα άρδευσης, πλαστικά θερμοκηπίου κ.ά., ενώ αποτελεί φορέα νόσων στα παραγωγικά ζώα. Πέραν της σημαντικής γεωργοκτηνοτροφικής σημασίας που έχει η ποντίκα λόγω των ζημιών που προκαλεί, αποτελεί ζώο υγειονομικής σημασίας καθότι είναι φορέας σοβαρών ανθρωπογενών νόσων, όπως ο ενδημικός τύφος, η βουβωνική χολέρα, κ.ά.

Οι σημαντικές ζημιές που προκαλεί η ποντίκα στο γεωργοκτηνοτροφικό τομέα και η υγειονομική σημασία της δεν μπορεί να αφήνει αδιάφορες τις αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες. Το Τμήμα Γεωργίας εδώ και αρκετές δεκαετίες εφαρμόζει Σχέδια καταπολέμησης της ποντίκας σε εστίες πολλαπλασιασμού που βρίσκονται σε γεωργοκτηνοτροφικές περιοχές, σε μια προσπάθεια περιορισμού του πληθυσμού της.

Λαμβάνοντας υπόψη τις πιο πάνω επισημάνσεις και συνυπολογίζοντας όλες τις σχετικές παραμέτρους, το Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος έχει προβεί προσφάτως σε αναθεώρηση του υφιστάμενου Σχεδίου καταπολέμησης της ποντίκας, αφού προηγουμένως έχει διαβουλευτεί με διάφορους εμπλεκόμενους φορείς. Το Υπουργικό Συμβούλιο έχει εγκρίνει το αναθεωρημένο Σχέδιο στις 27.06.2012 και θα τεθεί σε ισχύ από την 1^η Ιανουαρίου 2013.

Το Σχέδιο καταπολέμησης της ποντίκας αποσκοπεί στην προστασία της γεωργοκτηνοτροφικής περιούσιας, της χλωρίδας και πανίδας του τόπου και της δημόσιας υγείας. Οι βασικές πρόνοιες του Σχεδίου έχουν ως εξής:

(α) Το Τμήμα Γεωργίας θα παράγει ποσότητες ποντικοδολώματος ανάλογα με τη δυναμικότητα του εργοταξίου και το διαθέσιμο κονδύλι του ετήσιου προϋπολογισμού του. Μέρος των ποσοτήτων θα διατίθενται σε κυβερνητικά συνεργεία για διεξαγωγή εκστρατειών καταπολέμησης της ποντίκας, ενώ το μεγαλύτερο μέρος των ποσοτήτων θα διατίθεται στην τοπική αυτοδιοίκηση (Δημοτικά και Κοινοτικά Συμβούλια) για διεξαγωγή οργανωμένων εκστρατειών εντός των γεωγραφικών τους ορίων.

(β) Το Τμήμα Γεωργίας θα αναλαμβάνει τη διεξαγωγή εκστρατειών καταπολέμησης της ποντίκας σε σοβαρές εστίες πολλαπλασιασμού του τρωκτικού εντός γεωργοκτηνοτροφικών περιοχών.

(γ) Η Υγειονομική Υπηρεσία του Κράτους δύναται να αναλαμβάνει εκστρατείες καταπολέμησης της ποντίκας σε σοβαρές εστίες πολλαπλασιασμού που βρίσκονται εντός και εκτός κατοικημένων περιοχών.

(δ) Το Τμήμα Δασών δύναται να αναλαμβάνει τη διεξαγωγή εκστρατειών καταπολέμησης της ποντίκας εντός κρατικών δασικών περιοχών.

(ε) Το Ταμείο Θήρας δύναται να αναλαμβάνει τη διεξαγωγή εκστρατειών καταπολέμησης της ποντίκας σε περιοχές κυνηγιού.

(στ) Διάθεση ποντικοδολώματος στην τοπική αυτοδιοίκηση (Δημοτικά και Κοινοτικά Συμβούλια) στην επιδοτημένη τιμή των €0,50 το κιλό για διεξαγωγή οργανωμένων εκστρατειών εντός των γεωγραφικών τους ορίων. Για ίση κατανομή της ποσότητας που παρασκευάζει το Τμήμα Γεωργίας θα λαμβάνονται υπόψη αντικειμενικά κριτήρια όπως είναι η συνολική έκταση, η γεωργική έκταση, ο αριθμός κτηνοτροφικών μονάδων που διαθέτει ο Δήμος / Κοινότητα, κ.ά. Δικαιούχος στο επιδοτημένο ποντικοδόλωμα θα είναι επίσης τα Συμβούλια Αποχαιτεύσεως.

(η) Χρηματοδότηση για μελέτες και πιλοτικές εφαρμογές που αποσκοπούν στην ανεύρεση νέων μεθόδων καταπολέμησης της ποντίκας και περιορισμό των ζημιών της (π.χ. ανθρωποπούλι).

(ι) Διαφώτιση των γεωργοκτηνοτρόφων και του ευρύτερου κοινού για τις ζημιές που προκαλεί η ποντίκα στο γεωργοκτηνοτροφικό τομέα, των κινδύνων για τη δημόσια υγεία και για τη λήψη ορθών μέτρων περιορισμού του πληθυσμού της και των ζημιών που προκαλεί.

Το νέο Σχέδιο ενθαρρύνει τις ομαδικές και συντονισμένες προσπάθειες για καταπολέμηση της ποντίκας και στοχεύει στην ορθότερη και αποτελεσματικότερη χρήση του ποντικοδολώματος. Αξιοσημείωτο είναι ότι στο νέο Σχέδιο δεν παραχωρείται δωρεάν ή επιδοτημένο ποντικοδόλωμα στο ευρύτερο κοινό και στους γεωργοκτηνοτρόφους. Αυτό οφείλεται σε πολλούς λόγους και κυρίως: (α) στην αδυναμία του Τμήματος Γεωργίας να παράγει επαρκείς ποσότητες ώστε να καλύπτονται όλες οι ποσότητες που απαιτούνται από την αγορά και (β) στο γεγονός ότι το ποντικοδόλωμα του Τμήματος Γεωργίας είναι πλέον εγκριμένο μόνο ως βιοκτόνο επαγγελματικής χρήσης (και όχι ως γεωργικό φάρμακο) και επομένως δεν επιτρέπεται η χρήση του από το ευρύτερο κοινό. Παρόλα αυτά, εκτιμάται ότι το όφελος του ευρύτερου κοινού και των γεωργοκτηνοτρόφων είναι άμεσο και σημαντικό, αφού το Σχέδιο στοχεύει στη μείωση του πληθυσμού της ποντίκας και κατ' επέκταση των αρνητικών επιπτώσεων και ζημιών που προκαλεί. Εντούτοις, δεν πρέπει να παραγνωρίζεται η ατομική ευθύνη και υποχρέωση των

πολιτών να λαμβάνουν μέτρα προστασίας της περιουσίας τους από ζημιές που προκαλούνται από την ποντίκα και να αποφεύγουν συνήθειες και πρακτικές που ενθαρρύνουν την αύξηση του πληθυσμού και τη δραστηριότητα της. Τέτοια μέτρα είναι η διατήρηση καθαρών υπαίθριων και στεγασμένων χώρων, η παρεμπόδιση της ποντίκας να εισέλθει στους ιδιωτικούς μας χώρους, η χρήση διάφορων παγίδων για παγίδευση της ποντίκας, η χρήση ποντικοδολωμάτων μη επαγγελματικής χρήσης για την καταπολέμηση της, κ.ά.

Ελπίζεται ότι το νέο Σχέδιο Καταπολέμησης της Ποντίκας θα ενθαρρύνει τη διεξαγωγή οργανωμένων εκστρατειών από κυβερνητικές υπηρεσίες και την τοπική αυτοδιοίκηση, έτσι ώστε να καταβάλλονται οι μέγιστες προσπάθειες περιορισμού του πληθυσμού της και των ζημιών που προκαλεί. Το Σχέδιο προσδοκεί επίσης, μέσω της σωστής διαφώτισης, στην ευαισθητοποίηση του ευρύτερου κοινού για εντατικοποίηση των ατομικών προσπαθειών που προσανατολίζονται στη μείωση των πληθυσμών της ποντίκας και στην προστασία της ιδιωτικής περιουσίας.

Εν κατακλείδι, το Τμήμα Γεωργίας θα συνεχίσει να καταβάλλει προσπάθειες για ουσιαστική μείωση των ζημιών και κινδύνων που προκαλούνται από την ποντίκα και θα επανεξετάζει σε τακτά χρονικά διαστήματα το Σχέδιο καταπολέμησης της ποντίκας, έτσι ώστε να εντοπίζονται τυχόν αδυναμίες του Σχεδίου και να βελτιώνει τις πρόνοιες του.

Εικόνα 1 και 2: Νεκρές ποντίκες μετά από κατανάλωση ποντικοδολώματος που βρισκόταν σε σταθμό δολώσεως.